

#LSCsuma
#Jornada29S
#bilingüismedrethumà

**"EL BILINGÜISME
ÉS UN DRET HUMÀ"**

Jornada

29 de setembre de 2012 a les 9h
Barcelona - Sala d'Actes del CC Can Deu

→ **Per a més informació:**
www.difusord.org
 [facebook.com/difusord](https://www.facebook.com/difusord)
 [@difusord](https://twitter.com/difusord)

Organitza: www.difusord.org

Col·laboradors:

Setmana Internacional de les Persones Sordes

**Textos dels ponents i Conclusions de la Jornada
"El bilingüisme és un dret humà"**

#Jornada29S #LSCsuma #bilingüismedrethumà | 29 de setembre de 2012

Recollida de textos dels ponents de la **#Jornada29S** i redacció de les conclusions realitzades per ADCS-DifuSord.

ADCS-DifuSord
1ª edició: Octubre 2012.

Es prega que es respectin els drets d'autor de cada ponent i de la seva llibertat d'expressió. La publicació d'aquest recull no implica cap responsabilitat sobre el seu contingut. No es permet la reproducció total o parcial del present document sense el permís de l'autor o de l'autora.

Índex

Textos de la Taula Rodona 1:

***Per què és important el bilingüisme?
Què aporta a l'educació dels nostres alumnes sords?***

Ester Molins, logopeda del CREDA de Barcelona -Escola Tres Pins
Menchu González, mestra d'audició i llenguatge de l'Escola Josep Pla
Alícia Pardo, mestra d'audició i llenguatge de l'Escola Samuntada
Gemma Carreño, psicopedagoga de l'Institut Consell de Cent

Textos de la Taula Rodona 2:

Per què creiem en el bilingüisme?

Raquel Perich, presidenta d'APANSCE i mare oïdora d'una noia sorda
Josep Mª Segimon, investigador de la LSC, i pare sord de dues joves sordes
Mari Serrano, psicòloga i logopeda, i mare oïdora d'un nen sord
Josep Mª Iglesias, professor de LSC i pare sord d'una nena sorda

Textos de la Taula Rodona 3:

Com ha sigut la nostra experiència com a estudiants sords dels inicis del bilingüisme a Catalunya?

Alícia Sort, estudiant de Psicologia i exalumna de l'Escola Tres Pins i de l'Institut Consell de Cent
Pedro Frigola, estudiant de Geografia i exalumne de l'Escola Josep Pla i de l'Institut Consell de Cent
Élia Fargas, estudiant de CFGS de Laboratori de Diagnòstic Clínic i exalumna de l'Escola Tres Pins, de l'Institut Sabadell i de l'Institut Consell de Cent
Simona Segimon, estudiant de Dret i exalumna de l'Escola Josep Pla i de l'Institut La Merced

Conclusions

Textos de la Taula Rodona 1

Per què és important el bilingüisme? Què aporta a l'educació dels nostres alumnes sords?

Ester Molins, logopeda del CREDA de Barcelona -Escola Tres Pins
Menchu González, mestra d'audició i llenguatge de l'Escola Josep Pla
Alicia Pardo, mestra d'audició i llenguatge de l'Escola Samuntada
Gemma Carreño, psicopedagoga de l'Institut Consell de Cent

Bon dia a tothom,

En primer lloc vull agrair a l'Associació per la Difusió de la Comunitat Sorda ADCS-DifuSord la seva invitació a participar en aquesta Jornada.

Centrant-nos ja en el tema d'aquesta taula rodona, "Per què és important el bilingüisme? Què aporta a l'educació dels nostres alumnes sords?", és evident que serà difícil que els participants no ens repetim argumentant les bondats del bilingüisme en l'educació dels nens i nenes sords/es.

D'altra banda, potser seria interessant que els mateixos alumnes opinessin. Per això, tot seguit aportaré dos testimonis de nens sords/es als que hem demanat que reflexionessin sobre l'educació bilingüe que estant rebent.

Guillem; 12 anys.

"Jo vaig venir d'una escola oralista. Entenia molt poc i no jugava gaire perquè no tenia amics.

El bilingüisme és important pels nens sords, perquè, per exemple, quan el professor parla oralment a la classe jo no el puc entendre si no em tradueixen en LSC.

A l'escola bilingüe hi tinc amics, amics sords perquè és fàcil gràcies a la llengua de signes."

Claudia; 12 anys.

"Quan em parlen només oralment jo no entenc tot el que es diu, només parts. Jo me'n adono i em fa sentir trista, molesta; tinc mal per dins. Les persones oïdores pensen que ho he entès, però no és cert.

A l'escola bilingüe tinc amics sords com jo. L'amistat amb ells és més forta que la que tinc amb oïdors perquè ens comuniquem tranquil·lament, fàcilment. En canvi, quan estic amb nens oïdors, si no entenc alguna cosa i demano que em repeteixin el que no he captat, es cansen de mi i això també em fa mal. Prenc paciència i callo.

M'agradaria una escola bilingüe amb dos-cents alumnes sords!"

Certament, no caldria afegir gaire cosa més...

Qui és el nen sord a la modalitat bilingüe?

Massa sovint la concepció del nen sord es focalitza en la seva discapacitat. En la modalitat bilingüe s'entén que aquest nen és un nen normal pel que fa a les potencialitats intel·lectuals i lingüístiques i que té una manera pròpia de vida, una manera que ell mateix construeix adaptant-la a la manca d'audició.

Per què educació bilingüe?

Perquè una bona educació sempre ha de o hauria de basar-se en tot allò que té el nen, qualsevol nen. I no en allò que li manca.

Al nen sord no li manca la capacitat de comunicar, comunicar en llengua de signes si li en donem l'oportunitat. Això, ja fa molts anys que els nens sords fills de pares sords ens ho van ensenyar. Ells no tenen cap impediment per desenvolupar plenament la funció del llenguatge i la intel·ligència.

Per tant, la llengua de signes ha d'estar present en la seva educació en tant que sistema lingüístic que parteix de les potencialitats del nen sord i li permet adquirir Llenguatge –amb majúscula- de manera cronològicament normalitzada.

La llengua de signes és un llenguatge natural i complet que permet una comunicació perfecta als seus usuaris. Si s'adquireix ràpidament, permet als nens sords molt petits tenir una comunicació ràpida i total en comparació amb les llengües parlades.

Juga un paper importantíssim en el desenvolupament cognitiu i social dels nens sords.

L'educació bilingüe és, doncs, un dret. El dret a comunicar, pensar, estimar, aprendre ..., plenament i de manera autònoma.

I és, en tot cas, un "airbag" en el cas que el nen sord desenvolupi amb dificultats o de manera deficitària la llengua oral; com individu li caldrà tenir aquesta llengua plena que és la llengua de signes.

Tot això se sap i segurament, amb altres paraules o estructura de discurs, ho sentirem dir diverses vegades en aquesta taula rodona.

Però, si se'm permet dir: "Això no ha anat bé".

Passat i present de l'educació bilingüe

Tots els professionals que treballen en aquesta modalitat educativa coneixem totes les seves bondats, però ara cal determinar allò que no va bé, allò que s'ha estancat i no deixa tirar endavant ni millorar.

Els inicis dels projectes bilingües van ser durs: emmarcats en una tradició oralista, van començar amb una sabata i una espadenya i amb més il·lusions que certeses. Fèiem el què podíem perquè vèiem que els nostres alumnes necessitaven quelcom més, molt més del que els estàvem donant.

Mica en mica vam anar adquirint experiència i alguna certesa... D'això fa poc més de vint anys.

Però la cosa no ha anat a més. Pel camí, hem trobat entrebancs de tota mena que han provocat un estancament, inclús podríem parlar de retrocés, de l'educació bilingüe, si més no en el centre escolar on treballa.

No és gens fàcil enumerar aquests entrebancs ja que, d'alguna manera, alguns d'ells posen en qüestió el nostre fer. Cal, però, intentar-ho...

- Tal com passava vint anys enrere, novament els nostres alumnes s'incorporen en edats sovint avançades a l'escola bilingüe, degut a la desinformació institucional envers les famílies.
- El nombre d'alumnes continua sent molt minso amb la qual cosa els nens tenen pocs referents de la seva edat i dificultats per interactuar amb iguals. Massa sovint, trobem un únic alumne sord en una aula de 25 oïdors. L'única interacció en llengua de signes és amb l'adult signant, les estones de pati on pot trobar-se amb altres nens sords i les limitades sessions de treball d'agrupament de nens sords de diversos grups.

- L'entorn lingüístic que reben els nens sords no és equiparable ni quantitativament ni qualitativament al que viuen els seus iguals oïdors.
El nombre de persones que usen la llengua de signes a l'escola és menor que el nombre de persones que habitualment parla oralment.

Les situacions comunicatives amb presència de la llengua de signes també són menys i de diferent qualitat ja que la llengua de signes no s'usa amb la mateixa naturalitat i espontaneïtat que la llengua oral per als nens oïdors. Podríem dir que és una llengua que quasi només s'usa pels aspectes acadèmics, com li ha passat a l'anglès durant molt de temps a les escoles d'oïdors.

- No creix el nombre de docents sords a les escoles. Això, no només va en detriment de l'alumnat sord, sinó que impedeix als professionals oïdors evolucionar en la nostra conceptualització de les Persones Sordes adultes i la relació amb elles.
- Fa temps que els professionals oïdors hem vist disminuir les nostres possibilitats de formació en LSC impulsades des de l'Administració. Cada cop més la formació es relega a la voluntarietat del docents i això, no deixa de ser perillós ja que no queda garantida una estabilitat del projecte ni la seva millora qualitativa.
- Pot succeir i succeeix que arribin al nostre centre professionals sense formació en LSC.
- Segurament per motius tant externs com interns al fer de l'equip professional, els resultats acadèmics dels nostres alumnes són força variats. Això fa pensar en una manca d'assentament metodològic. Els espais formatius de discussió pedagògica han anat disminuint al llarg dels cursos i les causes no es poden atribuir únicament a les retallades.
- Tenim poc accés als nostres interlocutors a l'Administració i ens adonem que s'entén la modalitat bilingüe com una modalitat cara ja que, pel fet d'oferir una atenció de tota la jornada escolar, requereix un nombre més alt de professionals que la modalitat exclusivament oralista. El baix nombre d'alumnes ratifica aquesta idea.
Costa d'entendre una organització en que el docent especialista de sords no només treballa la llengua oral a nivell individualitzat, sinó que també treballa Llenguatge quan interpreta una sessió de, per exemple, matemàtiques.
- I a més d' econòmicament costosa, també s'entén com una modalitat que no fomenta la integració dels nens sords a la societat, sinó que els "aboca" –entre cometes- exclusivament al món de les Persones Sordes, entès aquest com un gueto. Potser només seria adequada per a nens sords amb dificultats d'aprenentatge..., i encara!
- Finalment, tot això dóna una situació greu d'aïllament entre professionals: la sensació que som un "bolet" i no sabem on mirar per créixer. El debat conceptual, pedagògic, metodològic, organitzatiu, etc., es circumscriu a les nostres quatre parets.

Futur de l'educació bilingüe?

La nostra realitat d'ara està vehiculitzada per la conceptualització del nen sord com aquell a qui només cal ensenyar a parlar oralment per a fer possible la seva integració, idea que es veu reforçada cada cop més pels avenços tecnològics.

Les millores constants de les pròtesis auditives obren un món millor i més fàcil per a la majoria dels nens sords... però com diu François Grosjean:

“Tenir exclusivament una llengua, la llengua oral, argumentant els avenços tecnològics recents és apostar amb el futur del nen sord. És arriscar el seu desenvolupament cognitiu i personal i negar-li la possibilitat d’identificar-se culturalment amb els dos mons als que pertany.”

Si ho tenim clar, doncs, si estem convençuts que l’educació bilingüe és necessària, cal que fem un pas endavant. Cal buscar i trobar idees per resoldre els problemes abans enumerats els quals, al nostre entendre, palesen la debilitat de la modalitat bilingüe en l’actualitat.

I com que quatre ulls veuen més que dos i dos cervells cavil·len més que un, des d’aquesta taula llencem la proposta de coordinació entre els diferents centres que suem per tirar endavant l’educació bilingüe.

La Comunitat Sorda i les famílies han fet i fan molta feina. Al costat d’ells, ara ens toca als professionals iniciar el nostre procés d’empoderament per sortir de l’aïllament progressiu cap al qual avancem. Hem de compartir les bones pràctiques, els neguits, deixar de sentir-nos “bolets” i trobar espais per a la discussió, la reflexió, la informació, la formació i la difusió.

No pinta fàcil, però tampoc impossible. S’accepten idees per començar.

I per acabar, una última reflexió d’altre que fem nostra.

L’any 1984, Harlan Lane en el seu llibre “Quand l’esprit entend” (Éditions Odile Jacob) citava ni més ni menys que a Victor Hugo. El 1845, Hugo escrivia al mestre i activista sord francès Ferdinand Berthier:

“Quina importància té la sordesa de l’orella si l’esperit sent? L’única sordesa, la veritable sordesa, la sordesa incurable és la de la intel·ligència.”

Moltes gràcies per la vostra escolta.

La modalitat educativa bilingüe de l'Escola Josep Pla es va crear fa 15 anys, i que arriba als alumnes/as des de l'educació "bressol" fins a la secundària. Actualment la població escolar es compon d'alumnes que cursen l'ESO, l'ESO adaptada i amb Necessitats Educatives Especials. El Projecte Educatiu del Centre i el Projecte lingüístic conta amb LSC com a llengua vehicular del centre i eina per a l'accés curricular. Existeixen professionals sords i oïdors amb coneixement de la LSC. Es podria dir que som professionals signants (independentment de si són sords o oïdors).

Tenim ex-alumnes cursant carreres universitàries, Batxillerat, Cicle Formatiu de Grau Mitjà i Superior, PQPI i en centres ocupacionals.

La transició d'aquesta innovació pedagògica és molt positiva en l'aposta per l'educació en modalitat bilingüe: la llengua de signes catalana i el català/castellà (en la versió escrita i parlada). És un benefici per a les persones sordes tenir una educació bilingüe per una major facilitat en l'accés als continguts curriculars i per a una influència positiva sobre el desenvolupament cognitiu, comunicatiu i socioafectiu.

El bilingüisme aplicat als alumnes sords sol fer referència a l'ús de la llengua de signes catalana i la llengua de la comunitat oïdora en totes les àrees curriculars. Els alumnes sords han d'aprendre inevitablement la forma escrita de la llengua oral corresponent per tenir accés a la comprensió de diferents tipologies textuais: llibres, mitjans de comunicació, subtítolacions, telèfons mòbils, ordinadors, etc. Cal l'importància l'ús de la dactilologia.

Tots els alumnes reben l'assignatura curricular de la LSC en dues sessions a la setmana, amb notes acadèmiques. L'assignatura de la LSC és impartida per professionals de la LSC (amb titulació oficial a través de la FESOCA, de la Universitat de Barcelona). Fins i tot un professional del centre va participar en l'elaboració del Currículum de la LSC de Educació Infantil, Primària, Secundària i Batxillerat del Departament d'Ensenyament que ja està reconegut oficialment.

També tots els alumnes tenen atenció de logopèdia, en dues sessions a la setmana, excepte en aquest curs, en què quasi la meitat s'ha quedat sense rebre aquesta atenció per les retallades de plantilla a causa de la crisi del Departament d'Ensenyament i del Consorci d'Educació de Barcelona.

Tot l'anterior es veu recolzat per un context soci-històric-cultural on predomina l'acceptació de les diferències i el respecte per les peculiaritats lingüístiques i culturals dels diferents grups humans. Als alumnes sords se'ls hi permet desenvolupar sentiments positius sobre sí mateixos, la seva llengua i sobre la comunitat sorda.

Els alumnes que participen en el Taller de Reinserció laboral annex de l'escola gairebé sempre reben el suport de la LSC gràcies a la bona voluntat dels MALLs com a intèrprets no qualificats, tot i que alguns sí ho són. L'administració no cobreix tots els serveis d'intèrprets; ho fa puntualment. El Consorci d'Educació de Barcelona i el Departament d'Ensenyament han de proporcionar el Servei d'intèrprets en l'àmbit educatiu per facilitar la comunicació entre les persones sordes i les persones oïdores.

L'educació bilingüe aporta als nens/es sord/es una major facilitat per accedir als continguts curriculars. Aquesta facilitat prové del fet de que en l'educació bilingüe es pot utilitzar tant la llengua de signes com la llengua oral com a instrument per a la construcció dels coneixements a les aules. S'ha demostrat que la llengua de signes catalana és una eina eficaç per a la transmissió d'informació, com ho és també la llengua oral.

S'ha observat que quan els nens/es amb sordera tenen ple accés, des d'una edat primerenca, a una llengua amb la qual pot expressar els seus sentiments i pensaments i conèixer els d'els altres, el seu desenvolupament cognitiu, socioafectiu i comunicatiu millorar consideradament.

La llengua de signes catalana no perjudica la intel·ligibilitat de la parla ni de la lectura labiofacial. Fins i tot els lingüistes (Barnum, Cummins...) s'atreveixen a dir que, atès que l'aprenentatge d'una llengua natural pot transferir-la a l'aprenentatge d'una segona llengua, sembla lògic que l'adquisició primerenca de la llengua de signes pugui afavorir l'aprenentatge de la llengua oral.

Finalment volem felicitar a DifuSord per l'implicació de l'organització de la Jornada i per convidar a la nostra escola per poder compartir les experiències positives de l'educació bilingüe de l'alumnat sord.

Gràcies per l'atenció.

Presentació de l'escola Samuntada (Sabadell)

Samuntada és una escola pública d'una línia, ordinària, i d'agrupament d'alumnat amb discapacitat auditiva (DA), en modalitat bilingüe. Disposa de 5 places de MALL per a atendre als alumnes amb discapacitat auditiva (DA). També compta amb l'atenció de 2 logopedes del CREDA Jordi Perelló.

Projecte Educatiu de l'escola Samuntada

El PEC de l'escola valora i concep els alumnes (amb i sense DA) com una globalitat: dimensió social (- familiar); dimensió emocional- afectiva; dimensió cognitiva; dimensió lingüística; dimensió física (grau de pèrdua auditiva...). I per tant, intenta atendre a totes les seves necessitats, no exclusivament la relacionada amb els aprenentatges curriculars.

L'escola ha anat evolucionant al llarg dels cursos (va tenir experiències d'escolarització compartida amb l'escola CRAS fa uns 10 anys i des de fa 4 atén a alumnes amb DA, que estan exclusivament al Samuntada) **per a aconseguir crear un clima inclusiu i donar eines per a afavorir i enfortir la convivència.**

Des de l'escola **s'han realitzat diverses actuacions per a** conscienciar la comunitat educativa: adaptacions a l'entorn (avisos lumínics, cartells en LSC), abastir d'intèrprets els actes i les festes), oferir estratègies comunicatives i lingüístiques a sords i oïdors (classes de LSC per a oïdors, treball diari de la MALL com a mediadora, treball de la logopeda amb l'alumnat amb DA), vetllar per a donar models de persones amb DA competents en LSC i llengua catalana / castellana/ anglesa oral i escrita. Per això treballen amb nosaltres mestres sordes, que ens ajuden a cuidar i garantir les actuacions necessàries per a satisfer les necessitats dels alumnes amb DA.

Personal específic que treballa amb alumnat amb sordesa:

- La MALL treballa preferiblement dins de l'aula ordinària, com a mediadora (no fa la funció d'intèrpret, sinó de mestra que explica en LSC / català, i que adapta el contingut si s'escau). També fa algunes sessions de reforç individual amb els alumnes amb DA i classes de LSC per a tot el grup d'oïdors.
- La logopeda treballa individualment o amb parelles l'alumnat amb DA.
- La mestra de LSC realitza sessions en petit grup amb els alumnes amb DA i sessions de LSC amb tots els alumnes oïdors.

Modalitat educativa bilingüe

Per què l'escola defensa aquesta modalitat?

Des de l'escola **es defensa la hipòtesi de la indeterdependència:** es considera favorable l'**adquisició de la LSC com a L1: natural** (perquè es recolza en el canal viso-manual) i **significativa** (crea una estructura lingüística ferm per a poder desenvolupar el pensament i relacions socials riques), a partir de la qual,

simultàniament o successivament (segons el cas concret), **es va aprenent la Llengua Catalana (oral i escrita), que és la que anomenem la L2.**

A més, considerem que la nostra opció afavoreix un **bon desenvolupament del seu autoconcepte**: el fet de ser una escola d'agrupament els permet compartir experiències amb els altres alumnes sords, i d'altra banda, conèixer models adults de persona sorda, veure i viure la convivència amb sords i oïdors alhora. En definitiva, els dona l'oportunitat d'aprendre a conèixer en diversitat, de la mateixa manera que haurà de fer quan s'acabi l'etapa escolar i iniciï la vida adulta.

És ben conegut que **conèixer una altra llengua**, a més de la materna, **és una font d'enriquiment cognitiu i cultural**. No obstant, la LSC té la peculiaritat de que es recolza en un canal viso-manual (al contrari que la resta de llengües que aprenen a l'escola). Evidentment aquest tret resulta realment motivador per als alumnes però a més, **estimula habilitats cognitives** com l'atenció visual, la discriminació visual, la memòria visual seqüencial, i la motricitat fina.

En aquest sentit, ens agradaria destacar que la LSC també ha aportat **beneficis en el desenvolupament dels alumnes oïdors**. Hem observat que la LSC, amb la qual conviuen en el dia a dia a l'aula, **incideix favorablement en el procés d'adquisició de la lecto-escriptura en educació infantil** (l'ús de la dactilologia permet afiançar el triangle: entrada auditiva del fonema, entrada visual de la grafia / realització dactilològica, producció oral del fonema / producció motriu). També hem observat **millores en relació a l'aprenentatge de vocabulari i en l'adquisició d'estratègies d'expressió oral en general**, sobretot en el cas d'alumnes amb dificultats d'expressió (accés al lèxic) i d'immigrants. s.

Qui orienta als pares per escollir la modalitat?

Les variables que intervenen a l'hora de definir l'**orientació cap a una modalitat lingüística i educativa** són el perfil de l'infant (valoracions psicopedagògiques que es fan des del CREDA) i la decisió de la família (en el nostre cas totes les famílies són oïdores excepte en el cas d'un alumne que té pares sords). Aquest procés està **acompanyat pels professionals del CREDA**, que informen als pares de totes les possibilitats que el sistema educatiu ofereix i els avantatges i inconvenients de cadascuna, per a que la família finalment, decideixi.

Les possibilitats, ben conegudes per tots nosaltres, són: escolaritat en modalitat oral (monolingüisme oral: llengua catalana oral i escrita) o modalitat bilingüe (LSC i llengua catalana oral i escrita), que alhora poden donar-se en escoles ordinàries o en escoles d'educació especial, específiques per a alumnat amb sordesa.

Flexibilitat de l'escola, dins el marc de modalitat bilingüe

L'objectiu principal i fonamental és que l'alumne amb DA tingui **intencionalitat comunicativa**, i assoleixi un codi per a expressar i comprendre.

Tot i que **la nostra escola treballa dins el marc de modalitat bilingüe**, que defensem i posem en pràctica, tenim en compte les **diferències individuals de cada alumne** a l'hora d'elaborar un pla de treball on s'especifiqui la metodologia (estratègies comunicatives i lingüístiques, d'aprenentatge) en la que la LSC tindrà un paper més o menys protagonista. Ens coordinem amb el CREDA per a fer un programa de treball

ajustat a les capacitats de l'alumne, per tal de potenciar l'assoliment de la màxima competència lingüística a nivell oral i escrit, i també en LSC.

Evidentment, la **coordinació logopeda- mall- tutora / especialistes** i els **assessoraments del CREDA** tenen un paper fonamental en la realització d'aquesta tasca.

Els nostres alumnes tenen perfils molt diversos, i molt d'ells presenten dificultats afegides: dificultats en relació a memòria auditiva, al processament dels sons del llenguatge, a la memòria visual, o fins i tot alguns presenten discapacitat intel·lectual.

En definitiva, la nostra finalitat última és que **l'alumne/a pugui comprendre el seu entorn, interpretar què passa i pugui relacionar-s'hi, expressar emocions, sentiments**. A partir d'aquesta base, ens adaptem a les seves necessitats i replantegem i revisem els plans de treball segons la seva evolució:

Ex: Podem començar amb un treball basat en la LSC (L1) i, en veure una molt bona evolució oral, reconduir el pla de treball cap a una metodologia més enfocada amb el treball de la llengua catalana oral i escrita amb el suport del Català signat i fonemes dactilològics.

Com es treballa la L1 i la L2?

Des de l'etapa d'educació infantil fins a Cicle Superior es treballa la LSC fent un gran ressò en la llengua oral. Es treballa per tal de que l'alumne faci un procés de transferència de la LSC (L1) a la Llengua catalana oral / escrita (L2).

Les estratègies lingüístiques emprades per a aconseguir-ho, varien segons les característiques dels alumnes (capacitats cognitives: grau d'atenció, memòria visual / auditiva; capacitats auditives: grau de pèrdua, guany auditiu amb pròtesis.; i característiques personals).

1. Llengua oral amb suport signat: aporta els signes en paraules molt abstractes i paraules funció.
2. Català signat: contempla aspectes deíctics i fa ressò en paraules funció
3. Dactilologia: alfabet manual
4. Fonemes dactilològics: alfabet manual, però localitzat en el punt d'articulació de cada fonema

Es treballa l'associació del fonema- producció oral- representació gràfica (lletra) i manual (dactilologia) des d'educació infantil per tal de construir la base de la consciència fonològica.

Aquest treball afavoreix la creació d'etiquetes lèxiques correctes, i per tant, també de la seva producció oral correcte (salvant les dificultats pràxiques, que varien segons l'alumne), i beneficia tant a sords com a i oïdors.

També es fa molt ressò en un dels punts més febles dels alumnes amb DA: la morfosintaxi. A partir del el català signat es treballa l'estructura de la frase, fent visibles totes les partícules.

Defensem la **funcionalitat com a base de la metodologia**, per tant, intentem ensenyar a parlar parlant (amb companys, mestres...) i a escriure escrivint (no reproduint, sinó construint, i fent dels textos escrits eines imprescindibles de comunicació i d'interpretació del món).

Per a que aquesta metodologia tingui èxit, evidentment, ha de ser **compartida amb tota la comunitat educativa**: mestres, família, monitors...

Per tal d'atendre a les necessitats detectades en relació a la **dimensió emocional-social**, es fan grups de treball de LSC (aprofundiment) amb els alumnes sords, i es treballen temes diversos per a crear consciència de grup: la posada en comú de neguits, èxits, i millorar les seves habilitats socials: estratègies de resolució de conflictes. També es treballen continguts relacionats amb la comunitat i la cultura sorda. Per tant, **a més d'oferir una modalitat bilingüe, treballem per a oferir una modalitat també bicultural.**

El perquè de tot plegat

La finalitat última és que els alumnes amb DA siguin autònoms quan surtin de l'escola, i sàpiguen respondre i adaptar-se a situacions socials diverses. Treballem per a aconseguir que se sentin bé en un entorn de persones amb DA (usuaris de LSC o no) i també en un entorn d'oïdors, que puguin accedir a estudis postobligatoris o no, segons els seus desitjos.

Volem que quan siguin adults tinguin un bon domini de la llengua oral i escrita i també de la LSC, i sobretot, un autoconcepte positiu de la seva persona.

Es tracta de que quan siguin adults i tinguin una personalitat formada, puguin valer-se del seu **esperit crític**, i escollir. Conexieran totes les possibilitats comunicatives i culturals que existeixen, i han de tenir la **llibertat** de decidir amb quines opcions se senten més identificats: l'oralisme monolingüe, el bilingüisme, el monoculturalisme - biculturalisme...

Estem parlant de **que ells podran escollir, però quan ja tinguin els recursos (personals, lingüístics) i les capacitats per a poder reflexionar i escollir.** Precisament, totes els recursos que hem de d'oferir des de l'escola i la família en les primeres etapes de la seva vida.

Finalment, volem agrair a DifuSord que s'interessés pel nostre humil projecte i ens convidés a compartir-lo. Gràcies per organitzar aquestes Jornades tan interessants i enriquidores. Esperem la propera edició!

El centre

L'Institut Consell de Cent va implantar el model bilingüe l'any 1996/97 com a continuïtat educativa dels alumnes procedents dels centres de primària que portaven a terme la mateixa modalitat educativa, principalment, els alumnes procedents de Tres Pins.

Des de llavors, han hagut molts canvis en aquest model, que han passat des de tenir als alumnes majoritàriament fóra de l'aula a tenir-los pràcticament la totalitat de les hores dins de l'aula ordinària, des de fer servir únicament la llengua de signes catalana com a llengua vehicular dels continguts, a fer servir altres recursos com la llengua de signes catalana, el català signat, la dactilologia, i la vocalització de tots els conceptes.

Actualment hi ha 21 alumnes sords escolaritzats a l'ESO i al Batxillerat i 1 alumne sord al PQPI de pintura.

Els professionals que treballem per portar a terme l'atenció del nostre alumnat sord som: 4 logopedes procedents del CREDAC i 5 psicopedagogues que depenem del Departament d'Ensenyament.

No puc oblidar la presència de dos ILSs que fan la seva tasca al Batxillerat.

El centre aposta pel model "bilingüe" perquè opta per l'accés complet a la informació curricular i cultural dels alumnes sords. Per això tots els professionals que hi treballen directament tenen coneixement de la llengua de signes.

En realitat jo no m'atreveixo a dir que el nostre centre sigui bilingüe cent per cent, perquè realment és un terme molt complicat que exigeix una sèrie de característiques que nosaltres com a centre encara no complim.

Si que m'atreveixo a dir que el nostre centre té un model d'atenció a la diversitat de l'alumnat sord on s'utilitza la llengua de signes en el procés d'ensenyament aprenentatge.

A totes les àrees treballem dos professionals a l'aula: el professional responsable de la matèria i el professional de suport, fent servir les dues llengües: la llengua oral i la llengua de signes.

Partim de la premissa que l'educació de l'alumnat sord s'ha de portar a terme a l'aula ordinària, respectant el principi d'educació inclusiva.

Realitzem un projecte curricular de centre el més adequat al nostre alumnat sord, dintre de les possibilitats, atenent a les seves característiques i les seves necessitats educatives.

Els alumnes sords realitzen totes les matèries com els alumnes oïdors a excepció de la matèria de música i a més tenen una reducció en les hores d'anglès.

Les logopedes del CREDAC realitzen la seva tasca a les àrees de llengua. Són les responsables de l'ensenyament de la llengua oral (quan és possible), de l'aprofitament de les restes auditives de l'alumnat sord i són les responsables d'assessorar sobre les característiques singulars de cada alumne sord.

Treballen dins i fóra de l'aula (quan la resta dels alumnes oïdors realitzen l'anglès i la música) i tenen un espai per poder treballar el desenvolupament de la llengua oral sense provocar interferències a l'aula ordinària.

Els alumnes sords han de signar, fer servir molt el dactilològic per deletrejar paraules i si es possible oralitzar. Els alumnes sords necessiten i demanen la llengua oral per endinsar-se en el seu procés de transició a la vida adulta.

Les psicopedagogues realitzen la seva tasca a la resta de les matèries i fan una funció de transmissió dels continguts d'aprenentatge en llengua de signes i de mediació entre les dues cultures: la cultura sorda i la cultura oïdora. També tenen la funció de co-tutora.

En la seva tasca amb el grup, els professionals de suport hem d'aconseguir, en primer lloc, que el grup d'alumnes sords no sigui només un conjunt de persones assegudes una al costat de l'altre, a la primera fila, durant 8 hores diàries, sinó que esdevingui un grup real, és a dir, aquell en el qual els integrants es coneixen, es comuniquen i comparteixin valors, normes i objectius comuns.

Un objectiu important és el d'acompanyar i orientar l'alumnat en el seu desenvolupament personal integral, tenint cura d'aspectes com l'educació emocional, els hàbits socials o l'educació en valors. Intentar que l'alumne sord sigui capaç d'identificar que vol fer i animar-lo per que continuï estudiant i millorant la seva formació.

Amb els alumnes sords que arriben a l'intitut, l'avaluació inicial de l'alumne sord és imprescindible per observar la seva competència lingüística, concretar les seves restes auditives, de quina manera es comunica amb les persones del seu entorn,... i així poder adequar la resposta educativa. En aquest procés col·laboren professionals externs com la psicopedagoga del CREDAC i altres professionals.

Una vegada que tenim tota la informació adequem les programacions a les seves necessitats, potenciant al màxim les seves capacitats.

Generalment fem servir la **llengua de signes** en les explicacions a classe. Cal destacar la importància de la llengua escrita que té en totes les àrees, per això, totes les professionals **fem servir constantment el dactilològic, la vocalització i el català signat**.

Destaco la existència d'una **matèria optativa** que s'ofereix a l'alumnat oïdor per tal de comunicar-se amb els seus companys. També és important el treball que es fa des de la **tutoria (PAT)** on es treballen característiques pròpies de la comunitat sorda i s'ensenya la llengua de signes.

En quant a **la llengua oral**. Els alumnes sords tenen una reducció de les hores d'anglès; en comptes de fer tres hores setmanals com els oïdors, realitzen una.

Aquesta matèria la imparteixen fóra de l'aula amb un professor responsable i el suport d'una logopeda. La resta de les hores les dediquen a la llengua oral.

Tampoc realitzen música, substituint-la per reforç de llengua escrita. catalana i llengua castellana. Treballant la llengua escrita i l'aprenentatge de nous conceptes i de nous significats.

Dins l'aula les noves metodologies educatives emergents i la nova manera de gestionar l'aula, ens ajuda als professionals de suport de l'alumnat sord, a realitzar la nostra tasca. El treball cooperatiu, les activitats multi nivell, i el treball per competències bàsiques faciliten l'adaptació al ritme d'aprenentatge de cada alumne.

L'Institut Consell de Cent amb la seva orientació inclusiva és un medi eficaç per combatre actituds discriminatòries. L'heterogeneïtat de l'alumnat sord i de l'oïdor és una realitat a les aules, intentar combatir-la o pensar que la podem reduir, és inútil. El que intentem és buscar una forma de gestionar la heterogeneïtat en comptes de pretendre aconseguir una homogeneïtat impossible.

Encara queden moltes coses a fer com ara:

- La formació contínua dels professionals que ens dediquem a l'atenció de l'alumnat sord. Formació dirigida als professionals del mateix centre, per tal d'establir actuacions conjuntes. L' Institut Consell de Cent organitza cada curs acadèmic cursos dirigits a millorar l'atenció a l'alumnat sord obert a tot el professorat.
- Espais de reflexió on poguessin participar tots els professionals que treballem en centres d'educació bilingüe. Han hagut moltes trobades, jornades i congressos que s'han realitzat sota el lema "Educació Bilingüe" per parlar dels fonaments d'aquest model. Per dir que és el que funciona i que és el que no. Aquestes trobades sempre les han organitzat les persones sordes com agents que reben aquesta educació, i els pares i mares d'aquests alumnes sords, amoïnats per l'educació dels seus fills.
- Cal fer una reflexió conjunta de tots els professionals que treballen en l'atenció a l'alumnat sord als centres de modalitat bilingües per tal d'establir línees d'actuació conjunta, per tal d'aprendre noves estratègies i compartir eines i recursos. Tots fem molta feina però no l'expliquem, hem d'intercanviar metodologies i experiències i aprendre els uns dels altres. Fins que l'Administració no ens doni un espai de formació on podem reflexionar conjuntament, continuarem fent el que podem. Jo insisteixo cada any a la inspecció educativa, que organitzi una formació dirigida als professionals que treballem en l'educació bilingüe de l'alumnat sord i convidi a les meves companyes a que també ho facin.
- Al nostre centre encara ens falta el professional o professionals sords, que ens ajudin a portar a terme un biculturalisme, i ens ajudin a fer la mediació entre les dues cultures. Que ens ajudi a prendre decisions pedagògiques, a interaccionar amb els nostre alumnat sord. Les interaccions socials que s'estableixen en el procés d'ensenyament aprenentatge , tant entre els alumnes sords com entre aquests i el professor, juguen un paper molt important en la construcció del coneixement i en la realització d'aprenentatges significatius.
- Cal incorporar la llengua de signes com a àrea curricular. Cada vegada s'observa una manca de signes en els alumnes sords que a vegades fa que la transmissió de continguts curriculars sigui més lenta.

- Ens cal un treball més específic amb les famílies. En la etapa de l'adolescència molts alumnes sords manifesten inquietuds relacionades amb la seva identitat i amb la seves possibilitats. Les famílies també necessiten atenció i orientació per tal d'aconseguir un desenvolupament integral del jove sord.

Per últim m'agradaria felicitar al membres d'aquesta taula rodona per el seu entusiasme i la seva persistència de seguir endavant lluitant per l'excel·lència d'aquest model. Tasca àrdua i complicada per el que costa conscienciar i fer creure que la modalitat bilingüe és una modalitat que, si ens la deixen fer ben feta, fa que els nostres alumnes sords puguin progressar educativament.

Textos de la Taula Rodona 2

Per què creiem en el bilingüisme?

Raquel Perich, presidenta d'APANSCE i mare oïdora d'una noia sorda
Josep Mª Segimon, investigador de la LSC, i pare sord de dues joves sordes
Mari Serrano, psicòloga i logopeda, i mare oïdora d'un nen sord
Josep Mª Iglesias, professor de LSC i pare sord d'una nena sorda

Raquel Perich

Presidenta d'APANSCE i mare oïdora d'una noia sorda

En primer lloc vull agrair a DifuSord haver-me convidat a participar en aquesta taula rodona.

Soc la Raquel Perich, mare de dues nenes de 12 i 17 anys, una sorda, la Júlia, i l'altre oïdora, la Natàlia. I des de fa 3 anys soc presidenta de l'Associació de pares de nens sords de Catalunya, APANSCE.

Tenir una filla sorda ens va agafar desprevinguts, i vam passar, com tots els pares de nens sords, un període d'incerteses, preguntes i d'assimilació de la nova situació.

Els pares tenim dubtes i pors, volem que la nostra filla sorda parli i se l'entengui. Al principi ens sembla que te un problema i que cal trobar-ne la solució.

La nostra primera filla, que és oïdora, en néixer va estar una bona temporada hospitalitzada i aquest fet ens va permetre adonar-nos que els metges tracten les patologies des d'un punt de vista diferent a com les podem percebre els pares.

Els metges veuen la sordesa com una patologia de la qual el que més els interessa és l'origen, el grau o el tipus de la pèrdua auditiva, però les famílies que hem de viure el dia a dia amb un fill sord ràpidament ens adonem que la conseqüència immediata de la sordesa és la interrupció de la comunicació i de l'accés al llenguatge. Els pares constatem que sense una comunicació completa la convivència és molt difícil.

Amb les ajudes tècniques hi ha resposta al so i, això ens pot portar a pensar que amb allò ja n'hi ha prou. Es difícil al principi veure-hi més enllà, sembla que la solució a aquell "problema" és que senti i no ens adonem que també cal que entengui.

La nostra angoixa era ser capaços de comunicar-nos amb la Júlia i al mateix temps ens preocupava molt que a l'escola estigues en igualtat de condicions que els seus companys oïdors i tingués un accés complet a la informació.

Hi va haver un concepte que a nosaltres ens va fer pensar molt i que va fer que ens apropéssim ràpidament a la LSC: Una primera llengua no s'ensenya, s'adquireix de manera natural. La Júlia podia adquirir la llengua de signes de la mateixa manera que la seva germana oïdora havia après la llengua oral.

Ens vam adonar molt ràpid que la llengua de signes era una eina molt eficaç i potent en l'educació de la Júlia. A casa ens ajudava en la comunicació i a l'escola era el vehicle per a l'adquisició de coneixements i que li permetia desenvolupar tot el seu potencial.

Els pares que usem la llengua de signes amb els nostres fills sords deixem de veure la sordesa com una patologia i un problema.

Hi ha famílies d'Apansce que la LSC els és absolutament imprescindible i d'altres en les que amb la llengua oral en tenen prou i el seu fill només l'utilitza a l'escola o amb els seus companys sords.

Cada família utilitza més o menys signes, segons la seva competència i les seves necessitats. Els que sí ens ha passat a tots, es que un cop hem incorporat la LSC a la nostra vida ja no podem prescindir-ne.

Es veritat que només el 10% de les famílies incorporen la llengua de signes des del principi. Però també es cert que masses vegades, les famílies després d'un fracàs educatiu o d'una insatisfacció comunicativa i de molt patiment, se n'adonen que la llengua de signes és necessària.

A partir d'aquest moment és el model bilingüe el que ha d'assumir aquests nens arribats d'altres escoles d'integració o sords emigrants recentment incorporats al sistema educatiu. Els professionals s'ha d'enfrontar diàriament a una enorme diversitat d'alumnes i a situacions molt complexes.

A aquests professionals els hi demanem que treguin el millor de cada un d'aquests alumnes. Però s'està convertint en una feina d'una enorme dificultat. Cada vegada més ho han de fer sense els suports que els calen i amb continues retallades indiscriminades en els recursos que necessiten.

Les famílies d'APANSCE estem molt preocupades per l'actual situació, aquestes retallades en l'educació son perilloses.

L'accés a l'educació és una garantia de futur per als nostres fills sords. Els nens i els joves sords han d'estar ben preparats i han de tenir les mateixes possibilitats de formació i de projecció professional que els demes. No ens podem permetre que l'educació dels nostres fills i joves sords fracassi.

Experiència familiar en educació bilingüe

El naixement de la Simona i la seva sordesa i posteriorment de la Clara, no va suposar cap fet traumàtic en la nostra família, mes aviat al contrari. Anteriorment havien nascut altres nens i nenes sords dins de l'entorn familiar, tots ells diagnosticats en etapes primerenques degut als antecedents familiars, que ja ho preveien. Nois i noies avui adolescents i joves que ara son aquí.

La primera experiència pel que fa el mon educatiu el trobem en la etapa de guarderia, ja veiem els problemes que tenien els nens que havien nascut abans que les nostres filles. En aquell temps, any 1994-1995, els infants menors de 3 anys, era competència de Benestar Social, llavors es deia així, vam contactar amb el servei competent per demanar guarderia i suport de monitor o cuidador amb LS, la resposta va ser negativa, no disposaven de centre, ni experiència ni recursos, tot i que hi havia hagut alguna demanda.

La nostra filla gran va anar a una guarderia ordinària juntament i afortunadament amb un cosí també sord. Els responsables del centre, amb molta voluntat, ens van manifestar que necessitaven un suport al menys unes hores a la setmana per estimular i fer participar als nens que tenien poc mes d'un any. No va poder ser, però la companyia que es professaven els dos cosins va ser alleugeridora.

Abans de complir els 3 anys ens vam moure per buscar centre escolar, per començar la etapa de P3...., ens van indicar de fer una sol·licitud al col·legi Tres Pins. Quan va començar el termini de preinscripció vam anar al col·legi Tres Pins i ens van donar els impresos de sol·licitud, va ser el Sr. Epifanio Llamazares, l'Epi, Director del CREDAC qui ens va dir que difícilment podria entrar en aquest centre ja que al tractar-se d'una nena sorda amb pares sords i usuària de la LS des de edat molt primerenca no podria encaixar i no seria ben rebuda per altres pares oïdors, i que no insistíssim, va ser un fet que difícilment podem oblidar i molt decebedora l'actitud del llavors director.

No ens podíem quedar de braços plegats i ens varem moure per aconseguir un centre escolar amb les màximes garanties d'educació sense adaptacions i sense barreres de comunicació i que acceptes el bilingüisme, LSC i oral català, castellà i anglès.

Va sorgir la possibilitat d'anar al col·legi Josep Plà de Barcelona, centre obert feia pocs anys on havien anat els nois i noies del centre "El Clot" que havia tancat portes, nois i noies ja grans amb una formació curricular fortament adaptada, i on havien entrat els cosins mes grans feia poc temps, la condició posada era el bilingüisme, que la llengua de signes estigués present durant les classes i no es fessin adaptacions curriculars i amb la mateixa importància que la llengua oral, fet que van considerar una utopia i que el temps ens ha demostrat que es possible.

Durant tota la etapa educativa de primària vam estar molt pendents de la formació de les filles i sempre vam exigir la màxima qualitat sense cap barrera comunicativa, van ser anys de veritable lluita i pressió davant el centre escolar i el departament d'ensenyament, lluita que incloïa sentades al departament d'ensenyament, queixes

continues... reivindicant el bilingüisme. Afortunadament, pel que fa a les nostres filles, vam aconseguir que el seu nivell fos bo i si més no igual que la majoria de nois i noies de la seva edat.

La etapa de secundària tampoc està exempta de lluita. Des del Credac, ja amb Ferran Velasco de Director se'ns imposava la opció de fer aquesta etapa a l' Institut Consell de Cent, considerat bilingüe i on hi havia els recursos. La nostra opció no passava per aquest institut, curiosament amb els alumnes del Tres Pins i que anys enrere ens va ser vetat, tot i així vam anar a la presentació del centre per escoltar al Director la línia educativa que oferia als alumnes sords. No ens va convèncer pel fet que les adaptacions curriculars eren presents molt comunament així que no varem matricular la nostra filla Simona optant per una educació ordinària en un centre ordinari amb intèrpret de llengua de signes.

No va ser acceptat ja que consideraven que amb 12 anys l'alumna no estava preparada per integrar-se a l'aula ordinària amb un intèrpret ja que necessitava un mediador/a i adaptacions curriculars principalment a les matèries de llengua com s'acostumava fer a l' institut Consell de Cent, tot i així Simona i d'acord amb ella tot i que era molt joveneta vam inscriure-la en un centre ordinari.

Aquest fet va suposar una ruptura molt dolorosa amb altres pares que no van voler entendre el que nosaltres podíem considerar millor per les nostres filles. Com a pares va ser dur i per les filles encara més veure com perdíem suport i amistats, encara que fos dins d'un entorn familiar.

Els tres primers mesos de 1 d'ESO de la Simona van ser un suplici tant per l'alumna com els pares, no disposava d'intèrpret, tan sols 3 hores de logopèdia a la setmana. La lluita va ser molt dura i finalment vam aconseguir 15 h setmanals d'intèrpret que a mes a mes havíem de buscar nosaltres i pagar el centre i el departament abonaria a primers del següent curs. L'escola va acceptar, fet que agraïm, el 2n any la mateixa història però l'intèrpret va començar a primers de curs.

Amb la Clara va ocórrer el mateix, tret que amb l'experiència de la Simona el departament d'ensenyament va acceptar el mateix tracte i va disposar 15 h d'interpretació. Durant 4 anys el Departament abonava al centre la nòmina de l'intèrpret fins que finalment va ser un recurs que disposava al centre escolar.

Simona va tenir sempre 15h fins a 2n de Batxillerat que vam aconseguir 20h havent forçat i pressionat al màxim als càrrecs del departament d'ensenyament, un any, no ens vam moure d'un despatx, anàvem preparats per quedar-nos, portàvem entrepans i aigua. Haver aconseguit 20h per una també ens ho van concedir per l'altra filla, i encara que avui seguim lluitant pel 100%

Simona va acabar l'etapa de secundària, batxillerat i selectivitat amb bons resultats, gràcies al seu esforç i constància, permetent-li l'accés a la universitat, actualment fa 2n de Dret a la UB, disposant el 100% de hores lectives d'un intèrpret de LSC.

Clara estudia 2n de batxillerat, confiant que també acabi amb bons resultats.

Fins aquí la nostra lluita.

Nous models, nous reptes

Bon dia a tothom, abans de començar voldria agrair a Difusord la seva invitació a participar en aquesta taula així com felicitar-los per l'organització d'aquesta jornada i per tota la feina que fan. Sóc aquí per parlar-vos de com conviu a casa nostra l'LSC i LO i per explicar-vos perquè creiem en el bilingüisme, encara que sigui en una modalitat "peculiar" com la nostra...

Habitualment quan es parla de família i sordesa – i de fet així ho trobem en bona part de la bibliografia- es parla de 3 models diferenciats: pares sords-fills oïdors, pares oïdors-fills sords i pares sords-fills sords. Però hi ha més possibilitats... per exemple la del nostre cas: pare sord , mare oïdora, fill sord, filla oïdora. Aquest model "mixte" presenta unes peculiaritats lingüístiques i psicosocials que poden resultar interessants, més encara si tenim en compte la variable de la llengua que usen els progenitors. En el nostre cas, el pare (que és sord) parla, i la mare (que sóc oïdora) signa. Suposo que això mereix un aclariment...

Vaig començar a aprendre llengua de signes a l'any 1996. Em vaig apuntar a un curs d'LSC, com qui s'apunta a un curs de guitarra. Em va encantar i em vaig endinsar en el món de la comunitat Sorda: em vaig formar com a intèrpret, vaig treballar en diferents àmbits, entre d'altres l'educatiu, i vaig conèixer la meua parella: l'Òscar. Posteriorment, per raons professionals, ens vam allunyar de la comunitat Sorda.

Pel que fa a l'Òscar, ell és sord profund de naixement, va ser educat en la modalitat oralista i començà a contactar amb la comunitat Sorda als 17 anys. Va aprendre l' LSC per contacte, però sempre ha estat una 2ª llengua per ell i la fa servir principalment per rebre informació. De fet, L' LSC li va resultar molt útil quan estudiava a la universitat (va ser el 1r sord a Catalunya en tenir ILS a la universitat).

Així doncs, a casa, jo sempre m'adreço a l'Òscar en LSC i ell en llengua oral. Val a dir, que tot i que ell sigui sord i jo ILS de formació, no som plenament competents en LSC, ja que, com he dit, per ell és una segona llengua apresada per contacte, i per mi una segona llengua amb mancances, q des de fa uns anys no interacciona amb models competents.

És el moment de parlar-vos dels nostres fills: l'Ian i la Lara, bessons de 5 anys. Quan van néixer ens van dir que no eren sords, que sentien d'una oïda, però sempre vam sospitar que el nen sí que ho era. Des de l'inici vam fer servir LSC acompanyant la LO. Als 5 mesos ens van confirmar la sordesa pregonada de l'Ian i vam posar audiòfons. Vam seguir fent un ús intencional de l' LSC (al marge de la q fem servir espontàniament com a parella)especialment en els formats d'atenció i d'acció conjunta (quan berenàvem, quan banyàvem, explicàvem contes, cantàvem cançonetes, jugàvem,etc.)

A l'any vam implantar l'Ian. L'IC no va ser el que esperàvem: un simple ajut tècnic, sinó que va ser com un miracle ja que gràcies a ell, el nostre petit sent perfectament; pràcticament com un nen oïdor. No cal mirar-li la cara, és capaç de parlar per telèfon,

sent la TV i la veu en la distància. A mesura que vam veure q sentia sense necessitat del suport visual, de manera inconscient o natural el vam anar retirant, i el manteníem només en contextos molt concrets com quan cantàvem una cançó o sentia paraules noves, p.ex a la tele.

El nostre fill ha estat escolaritzat en una escola ordinària, la del barri. Durant els primers dos anys d'atenció logopèdica, l'Òscar o jo sempre entràvem a les sessions, amb la qual cosa fèiem servir el suport signat sempre que es trobava necessari. Actualment no hi ha presència de l' LSC dins l'àmbit escolar i intentem compensar-ho anant a l'esplai d'APANSCE per facilitar contacte amb altres nens sords.

Pel que fa a la nostra nena, ella és oïdora i està acostumada a veure l' LSC, té bastant interès però no la fa servir de manera espontània com el castellà o català. L' entén perfectament, l' usa per comunicar-se amb el pare o amb l'lan quan aquest no porta l' IC.

L'lan fa servir- de moment- l'LSC només per rebre informació. Jo em lamentava de que no la fes servir per produir, quan una bona amiga – que és entre nosaltres avui- em va fer veure que reproduïa el model del pare, igual que la nena reproduïa el de la mare. Així és. Per això a casa, com deia abans, els sords parlen i les oïdores signem.

Però tot i això, vull deixar clar que l'LSC ha tingut i té un paper molt rellevant en el desenvolupament del meu fill, i estic totalment d'acord amb la cita d'en François Grosjean que ha fet l'Ester Molins -en la seva brillant exposició- quan deia que per molt que l'ajut tècnic sigui útil, no és suficient. La llengua de signes ha resultat clau en els inicis, per sentar les bases cognitives necessàries per al desenvolupament del llenguatge; ho és en la conversa diària familiar; per assegurar la comunicació quan hi ha dubtes (p.exemple inici d'una segona llengua, davant una nova cançó, paraules difícils de la TV, molta distància, etc.); i és imprescindible quan l'lan no duu l'IC (piscina, platja, banyar-se, quan es desperta a la nit, quan s'espantia l'IC o quan ell demana no fer-lo servir)

I ja per concloure, dir que els nous models familiars i comunicatius, exigeixen noves actituds davant la sordesa, especialment una posició oberta davant tot. Nosaltres diem sí a l' LSC, diem sí a la LO, diem sí a la llengua escrita i al castellà o català signat, diem sí a l'implant coclear i a les noves tecnologies.

L'LSC NO SUMA, MULTIPLICA!

Josep Mª Iglesias

Professor de LSC i pare sord d'una nena sorda

Hola, jo sóc el pare de l' Anna. Ella va estar estudiant al col·legi Josep Pla, després va estar al Tres Pins i actualment estudia al INS Consell de Cent. Sempre ha tingut una educació de modalitat bilingüe. Ha de quedar molt clar que la modalitat bilingüe es una educació en dues llengües.

Per exemple; aquí a Catalunya tenim una modalitat educativa bilingüe ja que tenim el castellà escrit i parlat i el català escrit i parlat.

Però en el cas de la LSC hi ha una petita diferència i es que tenim el nostre signat en LSC però l'escrit és en català i/o castellà.

És bilingüisme?

Hem de pensar, que els nens i les nenes sordes reben una educació en Llengua de Signes i aquesta està vinculada a les llengües parlades como per exemple el català escrit i llegit.

Normalment quan parlem català aprenem a escriure i llegir en català, amb el castellà funciona igual; però y la Llengua de Signes??? Sempre està relacionada amb una llengua parlada impostada per la societat en la que vivim (que és oïdora).

Quan un nen o nena sord fan una pregunta en LSC i la resposta que rep es en Llengua de signes no li supossa cap problema per entendre-la per la bona competència que té de la LSC . En canvi quan ha de fer la pregunta en llengua escrita no es troba en la mateixa situació per la dificultat que té en expressar-se en aquesta llengua.

Quan hi han coses que no funcionen el Ministerio de Educació i els òrgans competents sempre intenten fer els canvis a millor, però que passa amb els nostres nens i nenes sords?

El mot "integració" fa referència a poder equiparar a l'alumne sord/a amb la resta dels seus companys de classe, però realment és així? Tot això són temes que sempre i fins a dia d'avui creen molts debats.

Vull agrair a tots els professionals dels centres educatius per el bon treball que realitzen amb l'alumnat sord, però si que m'agradaria esmentar que encara hi han col·legis i docents que no tenen bones habilitats en LS i això pot crear dificultats a l'hora d'educar als alumnes.

Agrair a Difusord, i als organitzadors aquesta jornada. Des que la meva filla va començar anar a l'escola, fa 8 anys, no han hagut grans canvis per millorar la modalitat bilingüe i són aquests tipus de jornadas las que calen per fer l'empenta i donar peu a moure'ns per que pugui millorar la qüalitat educativa del nens i per tat la seva qüalitat de vida.

Moltes gràcies per escoltar-me.

Textos de la Taula Rodona 3

Com ha sigut la nostra experiència com a estudiants sords dels inicis del bilingüisme a Catalunya?

Alicia Sort, estudiant de Psicologia i exalumna de l'Escola Tres Pins i de l'Institut Consell de Cent

Pedro Frigola, estudiant de Geografia i exalumne de l'Escola Josep Pla i de l'Institut Consell de Cent

Élia Fargas, estudiant de CFGS de Laboratori de Diagnòstic Clínic i exalumna de l'Escola Tres Pins, de l'Institut Sabadell i de l'Institut Consell de Cent

Simona Segimon, estudiant de Dret i exalumna de l'Escola Josep Pla i de l'Institut La Merced

Alicia Sort

Estudiant de Psicologia i exalumna de l'Escola Tres Pins i de l'Institut Consell de Cent

Em dic Alicia Sort, sóc sorda, faig tercer curs de psicologia. Sóc filla d'una família oïdora.

Quan els meus pares van descobrir que jo era sorda, jo tenia 11 mesos, van decidir buscar informació sobre l'educació per les persones sordes. Van veure el sistema educatiu dels Estats Units i de Suècia. Van veure que les opinions d'aquests dos països era que la llengua de signes és el millor sistema per a que els nens sords puguin adquirir els coneixements. Van decidir d'ensenyar-me la llengua de signes catalana i posar-me a una escola amb educació bilingüe. Vull explicar 4 etapes de la meva vida relacionades amb l'educació per les persones sordes.

28

La primera etapa: vaig estudiar a l'escola Tres pins amb el suport de les logopedes que utilitzen LSC dins d'una aula amb nens oïents. Jo estava molt contenta, feliç. Els nens oïents no em veien "diferent" ja que havíem crescut junts, els nens oïents em tractaven com un més. Jo no era la única sorda, n'hi havia més. A la meva aula hi havia set nens. Érem els primers nens sords amb educació bilingüe. Vam poder rebre la mateixa informació que els nens oïents gràcies a les logopedes que estaven traduint la informació dins de l'aula. Teníem hores extres per rebre reforç per millorar les nostres dificultats. La única diferència que notava jo era que els nens sords no feien anglès i els nens oïents sí. Sempre em preguntava: Perquè ells sí en fan i nosaltres no? Les logopedes i els mestres de l'escola Tres Pins feien un esforç impressionant per que tinguéssim la millor educació com possible.

La segona etapa: Quan vaig acabar l'educació primària, vaig entrar a l'institut Consell de Cent amb altres companys sords. Sincerament, em vaig espantar una mica perquè els nous companys ens veien "diferent", mai havia sentit això. Es clar que els nous companys mai havien vist un sord, per aquest motiu ens veien "diferent", començaven a fer burles cap a nosaltres però no ens sentíem tan malament ja que hi havia sords grans en altres cursos. Amb el temps, es van anar acostumant i ja no ens veien "tant" diferent. Les logopedes que treballaven en aquest institut molts cops esperaven menys de nosaltres.

Us explico un cas que em va passar a mi: Quan vaig acabar ESO, volia entrar a batxillerat de ciències de la salut, unes logopedes em deien que no era bona idea, que seria millor que entrés al batxillerat de socials perquè feia 4 anys hi havia hagut un sord que havia fet el batxillerat de ciències de la salut i va ser molt difícil per ell. I jo pensant: "Perquè ens comparen? Ell i jo som diferents, ell és ell, jo sóc jo." Les logopedes tenien una mentalitat bastant antiga sobre les capacitats de les persones sordes. No paraven d'insistir, però jo vaig fer cas als meus pares que em deien que jo podia amb les ciències. Al final ho vaig fer i vaig aconseguir aprovar en només dos anys. Moltes logopedes em van felicitar amb llàgrimes d'emoció i els dos anys anteriors em deien que jo no podia. Quina ironia. Però reconec que les logopedes de l'institut Consell de cent lluitaven molt per que l'educació bilingüe funcionés. Però hi ha algunes coses que no estava d'acord.

Per exemple: els alumnes sords i oïents anaven separats en les assignatures de les llengües. Quan jo vaig entrar a batxillerat, em van donar intèrpret de la llengua de

signes, no una logopeda. Vaig veure la diferència d'un intèrpret i una logopeda. Les logopedes feien adaptacions pels sords i els intèrprets "solament" traduïen la informació que deien els professors. Em vaig sentir alleujada de tenir intèrpret a les classes de batxillerat. No vol dir que les logopedes son innecessàries. Són molt útils pels sords que "ho necessiten" però no tant pels sords que "no ho necessiten".

La tercera etapa, quan vaig acabar el batxillerat, no sabia que fer. Vaig decidir d'anar a Gallaudet per estudiar anglès perquè tots aquests anys al Tres Pins i al Consell de Cent els professionals creien que els sords no tenien capacitat per aprendre un tercer idioma. Jo insistia molt per saber l' anglès perquè sabia que és una idioma molt important. Com que ningú me l' havia ensenyat, al final vaig decidir jo d'anar a Gallaudet per tenir una experiència sobre el món dels sords i aprendre anglès. Vaig viure sola a Washington DC durant un any, vaig aprendre moltes coses. Estats Units és un país molt avançat sobre l'educació pels sords. La llengua de signes és una idioma molt normal als Estats Units, moltes persones s'animen a aprendre aquesta llengua. És el quart idioma més utilitzat als Estats Units. Els americans tenen coneixements sobre els sords. Les persones sordes d' Estats Units tenen tots els drets de viure com un oient, poden tenir un intèrpret sense problemes, les tecnologies estan molt adaptades pels sords. No es pot comparar amb Espanya. Em sentia decebuda al veure com funciona el tema dels sords a Espanya i que opinen la majoria dels professionals sobre la llengua de signes.

La quarta etapa: després d'un any, vaig tornar a Barcelona, vaig entrar a la universitat de Barcelona per estudiar psicologia. Era el primer cop que jo era la única sorda dins d'una aula. Tenia intèrpret per totes les hores. Ara faig tercer curs de psicologia,estic molt contenta. Em porto bé amb els companys, i encara tinc intèrpret per totes les hores de classe.

Veig que els estudiants de cicles formatius tenen molts problemes amb el tema dels intèrprets. No tenen intèrpret per totes les hores, només en tenen per 15 hores. El departament d'ensenyament i el CREDAC no semblen preocupats. I molts professionals encara creuen que la llengua de signes no és necessària pels sords, i encara demanen als sords que llegeixin els llavis durant la classe. Encara no entenc com s'atreveixen a demanar una cosa com això. Llegir els llavis d'un professor que està explicant un nou tema pels alumnes, és casi impossible. Això és falta d'empatia. És no tenir vergonya demanar als sords que facin això.

L'Àlicia va ensenyar un vídeo que mostra una persona que explica un tema de biologia enfocat als llavis. I va demanar que tots estiguessin atents i que intentessin llegir els llavis. A l'acabar el vídeo, va demanar que aixequessin la mà si havien entès el que diu el vídeo. No es va aixecar cap mà.

Pedro Frigola

Estudiant de Geografia i exalumne de l'Escola Josep Pla i de l'Institut Consell de Cent

¡Hola! Soy Pedro Frigola, estudiante de la Universidad con la carrera de Geografía. Soy hijo de padres sordos.

Cuando acabé la guardería, empecé a estudiar el P5 de la educación infantil en el colegio Nelly's, una escuela privada que obliga a vestir el uniforme para asistir a las clases. No tuve gran recuerdo de esta escuela ya que no atendía en las clases, yo era el único sordo del colegio. Me distraía en la clase, dibujaba lo que quería yo. Me sentía solo, mis padres lo notaron porque cuando yo volvía a casa después del colegio solo decía: "bien bien" cuando ellos me preguntaban cómo me había ido el colegio. El año siguiente, con una gran lucha por parte de mis padres para la obtención de un colegio bilingüe para las personas sordas.

Entré a estudiar en el colegio Josep Pla con 6 años y en el inicio de la primaria. Es una escuela con alumnos en exclusiva y los profesores saben la lengua de signos y la utilizan para comunicar con los alumnos. Fue uno de los mejores recuerdos de mi vida. Había total 'feeling' entre todos los compañeros y los profesores, había comunicación directa desde el alumno hacia el profesor. No me sentía inferior, parecía que yo estaba en una familia grande dentro del colegio. Me acuerdo que mi abuelo materno que es oyente y no sabe la lengua de signos y no confiaba mucho en el sistema bilingüe implantado en el método de la educación en nuestro país, no obstante, un día fuimos de excursión con la familia y yo le explicaba con los signos y gestos una pequeña historia que aprendí en la clase y se quedó fascinado. A partir de aquel momento, mi abuelo ya creyó en el sistema bilingüe educativo y se los hizo saber a mis padres.

Allí pasé 6 años maravillosos en el colegio, a los 12 años me fui al IES Josep Pla. Fue un proyecto nuevo para nosotros. Fuimos los 4 alumnos sordos hacia instituto. Fue nueva experiencia para mí. Era la primera vez que iba integrado con los oyentes y tuve 2 logopedas que se encargaban de traducir las clases para nosotros. Hubo menos contacto directo hacia los profesores que antes estaba acostumbrado. Para hacer una pregunta, había de decirlo a la logopeda y ésta al profesor. No fue una experiencia muy buena como el del colegio Josep Pla, pero lo acepté ya que no hay institutos para alumnos sordos exclusivamente. Me quedé allí durante 3 años, en el 4º de ESO me fui al IES Consell de Cent con el motivo que allí había más sordos, fue una causa de adolescencia que suplicaba más contacto con la gente sorda y tener más amigos, en fin, con el objetivo de pasármelo bien.

Al llegar al IES Consell de Cent me di la cuenta que el nivel de enseñanza era muy muy bajo. Los logopedas hacían refuerzo en la clase apartado con solo sordos, se sentían como profesores, ellos nos mandaban los deberes que hicieron ellos mismos sin que los profesores los pidieran, etc. Por suerte, sólo estudié un año de la ESO, en el año siguiente empecé con el bachillerato y empecé a tener los intérpretes dentro de la clase, ya no tuve logopedas como el año anterior. Me gustó más que el uso de las logopedas dentro de la clase.

Fui estudiando bachillerato hasta que llegué a la selectividad y la aprobé. Ahora ya estoy en el segundo de la carrera Geografía de la universidad. Todavía continúo

usando el sistema de los intérpretes dentro de la clase para recibir la información de los profesores que se expresan en la clase.

En conclusión, el sistema de la formación educativa que me gusta más es la enseñanza a través de los profesores con la lengua de signos sin intermediarios como se utiliza en el colegio Josep Pla. También he visto que durante mi formación, me di cuenta que los oyentes siempre medían la inteligencia de los sordos a través de las cuerdas vocales, no a través de la escritura ni la comunicación.

Élia Fargas

Estudiant de CFGS de Laboratori de Diagnòstic Clínic i exalumna de l'Escola Tres Pins, de l'Institut Sabadell i de l'Institut Consell de Cent

Bona tarda.

Em dic Èlia, tinc 21 anys i una sordesa profunda. Estic cursant dos curs de CFGS diferents.

Vaig néixer en Barberà de Vallés, un poble al costat de Sabadell, i en la Primària els meus pares em van matriculat a una escola oïdora, escola de Bosc, on em van proporcionar una bona logopèdia i m'han educat per dominar la llengua parlada.

I de tant en tant acudeixo al CREDA de Sabadell, on actualment ja no es imparteix les hores de logopèdies. Vaig aprendre la LSC amb altres amics sords signants i freqüento algunes trobades amb ells, però no era una usuària tan activa, ja que aquell moment era més oralista que signant.

A pesar del servei de la logopèdia, al 3er curs ja no podia seguir el ritme dels meus companys, de la professora, ni del tema. La informació no m'arribava, o m'arribava de forma incompleta o confusa, i patia perquè no entenia que passava. Les meves professores van informar als meus pares.

Els van pensar una solució per la meua situació, i van provar en matricular-me a Tres Pins, una escola integrada a Barcelona. El trasllat de estudis era una època delicada, no estava acostumada a una educació diferent, però al fi ja podia rebre informacions a través de LSC i vaig entendre moltíssim coses. I al fi vaig aconseguir a tenir el mateix nivell que els de oients.

Quan va acabar la Primària, ja sabia que classe de educació volia rebre, vaig demanar als meus pares que en la secundària fos d'institut integrat també, com l'IES de Sabadell. I al Batxillerat en IES Consell de Cent!

I al CFGSs, les IES Les Vinyes i IES Provençana, no va poder ser, però amb un intèrpret de LS podia entendre i continuaré formant-me amb aquest model d'educació. Estic molt contenta de rebre una educació bilingüisme.

Gràcies.

Simona Segimon

Estudiant de Dret i exalumna de l'Escola Josep Pla i de l'Institut La Merced

Em dic Simona Segimon, tinc 19 anys, actualment estudio 2n de Dret a la universitat de Barcelona.

Molt breument us explicaré la meva experiència bilingüe.

Quan era petita, 1 any i mig fins els 2 anys i mig, vaig anar a la guarderia amb el meu cosí també sord.

La mare m'explicava que mentre els altres nens i nenes feien activitats com estimulació musical o altres activitats, com contes... el meu cosí i jo jugàvem, jo amb la cuineta i ell, que era molt mogut, es dedicava a remenar tot el que trobava. Les professores de la guarderia i els nostres pares demanaven suport unes hores a la setmana perquè poguéssim participar però no ho van aconseguir perquè els van dir que no tenien recursos ni experiència en aquestes etapes.

Als 3 anys vaig començar a anar al col·legi Josep Pla, vaig començar juntament amb el meu cosí, i a la classe hi havia les meves cosines que son un any més grandetes.

Hi vaig estar fins als 12 anys acabats de fer, possiblement els millors anys de la meva vida de la etapa de educació obligatòria.

Vaig tenir com a mestres moltes persones de qui guardo un bon record, tant sords com oïdors, les classes eren bilingües i accessibles la major part d'elles com reivindicaven, i si no els pares ja se'n encarregaven que ho fossin, recordo moments difícils tot i la voluntat dels mestres quan per motius de comunicació no podíem seguir alguna classe, en poc tems això se solucionava.

La ESO la vaig fer al Col·legi La Mercè, va ser un camí dur, molt dur al principi, recordo haver plorat i negar-me anar al col·legi, ara sé que els pares també patien molt, finalment vaig disposar d'un intèrpret 15 h durant tota la etapa de ESO, les classes eren les mateixes per tots els alumnes, l' intèrpret només traduïa literalment el que deia el mestre, no vaig tenir mai cap adaptació curricular, així ho van decidir tant els pares com el centre, disposava de logopeda que m'ajudava amb les matèries que no disposava intèrpret, repassàvem... Vaig acabar la ESO notablement.

El Batxillerat fou una nova etapa, vaig seguir en el mateix centre, érem pocs alumnes i l'atenció fou molt bona, també vaig començar amb una nova intèrpret. També vaig experimentar un canvi personal, vaig tenir més interès en els estudis, treballant molt, era difícil però hi vaig dedicar esforços que finalment va compensar. No soc cap alumna brillant, he de dir que com qualsevol noia de la meva edat m'agrada sortir i passar-ho bé, he treballat dur i els resultats han anat arribant.

La superació de les proves d'accés a la universitat van ser el punt culminant de tots aquests anys d'esforços, vaig obtenir una bona nota i en certa manera demostrar-me a mi mateixa que podia aspirar a més.

Actualment a la universitat també dispenso d'una bona intèrpret i he fet amistat amb altres estudiants oïdors i els estudis, tot i que son molt durs, amb molta matèria per aprendre, van força bé, els professors em tracten com una més.

He tingut dues experiències totalment oposades: de 3 a 12 anys anava a una escola per sords, no tenia cap problema de comunicació amb els companys i els professors, classes totalment bilingües ja que els professors ens ensenyaven directament amb LSC. I després, una altra experiència, a partir de la ESO, tot va ser molt diferent, un cop molt dur per mi, convivía amb les barreres de comunicació diàriament a l'aula, sobretot als primers tres mesos del primer de la ESO, no tenia intèrpret, això vol dir que vaig patir aquest canvi radical sola, sense cap ajuda a la classe. No obstant això, vaig lluitar i aconseguir aprovar tot. Després, amb l'intèrpret, van anar desapareixent les barreres. Aquesta experiència va fer que tingués més ganes de arribar fins al final i ha estat així, he arribat a la Universitat sense dificultats.

La llengua de signes sempre ha estat present als meus estudis.

Bé, fins aquí la meva experiència.

CONCLUSIONS DE LA #JORNADA29S

De la taula rodona de l'àmbit educatiu:

1. Importància de la detecció precoç de la sordesa per dur a terme l'estimulació precoç del llenguatge i de la comunicació. La **llengua de signes hauria d'estar present a l'etapa 0-3 anys** per facilitar el desenvolupament lingüístic i comunicatiu.
2. Importància d'**invertir tots els recursos educatius i per a totes les modalitats** lingüístiques i comunicatives.
3. Importància de la llengua de signes catalana per l'**accés significatiu al currículum i a la comunicació**. Gran benefici del seu ús, com també dels recursos augmentatius com el català signat o el suport signat.
4. Importància de la **formació dels professionals que treballen amb l'alumnat sord en modalitat educativa bilingüe**. Cal una formació en llengua de signes catalana, a nivell d'interpretació en LSC i també en estratègies metodològiques per millorar la tasca del treball de la llengua escrita i de la llengua parlada. Cal molta **formació específica**, i contacte entre professionals dels diferents centres d'agrupament en modalitat bilingüe, i d'alumnat sord que també empren el suport signat.
5. Importància d'establir **lligams entre centres educatius i CREDAs amb entitats relacionades amb les persones sordes**, per intercanviar informacions que beneficiarien a les famílies i als professionals.
6. Importància de la concepció de la "**no discapacitat auditiva**", sinò d'un accés a l'educació diferenciada, des del punt de vista de les **capacitats i potencialitats** dels alumnes sords.
7. Importància de la convivència entre les diferents llengües a l'àmbit educatiu, familiar i social. **Convivència natural de les llengües de signes i parlades**.
8. Caldria diferenciar les necessitats comunicatives, lingüístiques i socials dels alumnes sords. Cal una **visió integral de l'alumne sord**, no només tenir una visió audiològica i audioprotètica, sinò també social i comunicativa.
9. Caldria **donar oportunitats a tots els alumnes sords de conèixer la llengua de signes**, encara que siguin alumnes molt competents en llengua parlada i escrita i que tinguin una bona capacitat auditiva amb les pròtesis auditives.

10. Caldria **tenir clares i separar els diferents professionals**, tant del centre com de suport extern, en cada etapa educativa, així com també de les seves funcions. La figura de la MALL i de la logopeda a Educació Infantil i Primària, la figura del/la psicopedagog/a del centre i de la logopeda a Secundària obligatòria. En la post-obligatòria els sords tenen dret a tenir intèrpret de llengua de signes catalana per poder accedir al currículum i a la informació, i poden tenir el suport d'un psicopedagog del centre i seguiment d'una logopeda.
11. Caldria **potenciar les estratègies de treball i recursos lingüístics per accedir amb més significat als conceptes curriculars i al llenguatge** a través de la LSC, llengua oral amb suport signat, català signat, dactilologia i fonemes dactilològics, segons el moment i situació per aplicar-los.
12. Desplegar el document del Currículum de la LSC elaborat per un grup de treball del Departament d'Ensenyament. **Potenciar el currículum de la llengua de signes catalana a les escoles bilingües**. Les escoles d'agrupament no bilingües poden beneficiar-se del currículum de la LSC com a L2.

De la taula rodona de l'àmbit familiar:

1. Des d'una edat primerenca, **la criatura sorda hauria de rebre estimulació i comunicació tant en llengua oral i en llengua de signes**, tant a casa com a l'escola. Les famílies ho veuen fonamental per l'evolució lingüística i comunicativa pels seus fills i filles amb sordesa.
2. Els pares que opten o que estan orientats en una modalitat educativa bilingüe haurien de **comptar amb un ampli assessorament i suport per part de les institucions públiques relacionades amb les persones sordes i CREDAs**, en compliment de les lleis 17/2010 de la LSC i 27/2007 de la LSE, sense cap obstacle ni contratemps que pugui perjudicar l'educació dels seus fills sords.
3. Caldria **redefinir el bilingüisme que s'empra a l'educació del nen sord i a l'àmbit familiar**, que poden haver dues llengües parlades i/o signades, o bé que s'empra la llengua de signes com a suport en "modus" català signat o oral signat. Cada vegada hi ha més famílies que estan en modalitat educativa oral, però que empren el suport signat com a medura complementària i d'accés significatiu al llenguatge i a la comunicació.

De la taula rodona de l'àmbit de la joventut sorda:

1. Que els centres educatius tinguin **professionals** (logopedes, MALLs, psicopedagogs,...) **competents en llengua de signes catalana i en estratègies** per ensenyar la llengua escrita i parlada.
2. Els alumnes sords haurien de **poder fer català, castellà i llengua anglesa** sense fer grans adaptacions. Moltes vegades se'ls prescindeixen perquè els professionals no estan preparats ni formats per ensenyar-los correctament la llengua o bé una adaptació poc significativa. Els joves sords tenen el **dret d'aprendre totes les llengües**.
3. Que els centres educatius i universitaris tinguin **a disposició la figura de l'intèrpret de llengua de signes catalana** per poder accedir al currículum i a la informació, per part de l'òrgan competent (Departament d'Ensenyament i la pròpia universitat). Els joves sords tenen el dret legítim a rebre la formació i la informació en igualtat de condicions.
4. Que els centres educatius **treballin al màxim la llengua escrita i la llengua parlada** per a que els joves amb sordesa usuaris de la llengua de signes també en siguin competents.

Des d'ADCS-DifuSord volem donar les gràcies a tots els ponents i a aquelles persones que van fer de la **#Jornada29S** un dia fantàstic. Ha valgut la pena l'esforç que comporta organitzar una jornada i en realitzar aquest dossier. Sense l'aportació dels ponents i dels moderadors això no hauria estat possible.

Per qualsevol cosa, estarem a la vostra disposició. Com més siguem, millor.

ADCS-DifuSord
Octubre 2012

